

shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 357–358. [in Ukrainian]

6. Poryadok dysputiv u Sorbonni (1344 r.) [Discussions Order in Sorbonne (1344)]. Radul O. S. Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 357–358. [in Ukrainian]

7. Postanova paps'koho lehata Robbera de Kurson pro studentiv i mahistriv paryz'kykh shkil [Papal Legate Robert's de Courson Ordinance on Students and Masters of Schools of Paris]. Radul O. S. Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 357–358. [in Ukrainian]

8. Postanova pro vyvchennya "Vil'nykh nauk" u Paryz'komu universyteti (1254 r.) [The Ordinance on the Study of "Free Sciences" in the University of Paris (1254)]. Radul O. S. Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 357–358. [in Ukrainian]

9. Prysyahta paryz'koho bakalavra (1280 r.) [Paris University Bachelor Oath (1280)]. Radul O. S. Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 357–358. [in Ukrainian]

10. Radul, O. S. (2011). Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.) monohrafiya [History of High School in Europe (5th–middle of the 20th c.): monograph]. Kirovohrad: Imeks-LTD. 536 s. [in Ukrainian]

11. Radul, O. S. (2022). Vykladachi universytetiv doby Serednyovichchya. Pedahohichne krayeznavstvo kriz' pryzmu istoriko-pedahohichnykh yavvyshh ta procesiv v Ukrayini [University Teachers in the Medieval Ages. Pedagogical Country Study in the Light of Historical and Pedagogical Phenomena and Processes in the Country] / I. Albul ta in.; za nauk. red. N. M. Kolyady. Uman". S. 24–55. [in Ukrainian]

12. Statut Paryz'koho universytetu pro metody chytannya lekcij (1355 r.) [The Statute of the University of Paris on the Methods of Lecturing (1355)]. Radul O. S. Istoriya vyshhoyi shkoly Yevropy (V st. – seredyna XX st.)... S. 387–388. [in Ukrainian].

13. (1992). A History of the University in Europe / General Editor Walter Rugg. Cambridge University Press. Vol.1. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

РАДУЛ Ольга Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: історія педагогіки, історія вищої школи, порівняльна педагогіка.

РАДУЛ Валерій Вікторович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: педагогіка вищої школи, історія педагогіки, соціальна педагогіка.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

RADUL Olga Serhiyivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Chair of Pre-School and Primary Education Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

Research interests: history of pedagogics, history of higher school, comparative pedagogics.

RADUL Valeriy Viktorovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Chair of Law and Socio-Humanitarian Subjects Flying Academy of the National Aviation University

Research interests: higher educational establishments pedagogy, history of pedagogics, social pedagogics.

Стаття надійшла до редакції 14.10.2022 р.

УДК 378.56

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-53-58

САВЧЕНКО Лариса Олексіївна –

доктор педагогічних наук, професор

Криворізького державного педагогічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>

e-mail: larisasavchenko506@gmail.com

САФ'ЯН Карина Юріївна –

кандидат педагогічних наук, доцент

Національного університету біоресурсів і

природокористування України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>

e-mail: kariwka573@gmail.com

КОВАЛЕНКО Ірина Володимирівна –

аспірант Криворізького державного педагогічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9214-5255>

e-mail: irenakovalenko9@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНИЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ

У статті розкрито проблему підготовки майбутніх викладачів до організації проєктної діяльності учнів/студентів, готовність викладача до навчання учнів/студентів проєктної діяльності, як складової його професійно-педагогічної роботи, що дозволяє забезпечити грамотне, професійне та творче впровадження її у навчальний процес закладів освіти.

Процеси глобалізації світової системи сприяють усуненням старих і трансформацією існуючих інституцій, які були спричинені стрімким розвитком технологій. Для підготовки майбутнього викладача до нового типу педагогічної діяльності необхідна побудова системи навчання, яка орієнтована на становлення готовності до використання проєктної діяльності. Розроблена дослідно-експериментальна програма по використанню проєктної роботи студентів і на підставі цього формування педагогічних знань. Етапи: I етап. Формування в студентів позитивного відношення до виконання проєктної діяльності. II етап. Залучення студентів до процесу рішення творчих проєктних задач. III етап. Контроль з боку експериментатора за впливом проєктної роботи на рішення задач на зростання рівня активізації студентів і зростання педагогічних знань. Проєктну діяльність у навчальному процесі можна розглядати як високо мотивовану самостійну, пошукову та пізнавально-трудова діяльність, орієнтовану на створення навчального проєкту, що виконується під керівництвом педагога. Сутність проєктної діяльності – стимулювання інтересу як в студентів, так і

у викладачів до певних проблем, що зумовлює володіння визначеною сумою знань, та через проєктну технологію, що передбачає розв'язання однієї або цілої проблем, дозволяє практично їх застосувати, ідучи від теорії до практики, дотримуючись відповідного їх балансу на кожному етапі навчання.

Проектна діяльність, на відміну від традиційної, сприяє розвитку й саморозвитку студентів як суб'єктів культури, творців і проєктувальників свого життя. Проектна діяльність студентів забезпечує пріоритет соціально-значимих знань і умінь, що найбільше відповідає парадигмі особистісно-орієнтованої освіти, тому що саме ці знання і вміння дозволяють молоді упродовж життя успішно реалізуватися у професійній діяльності.

Ключові слова: проєктна діяльність, професійна освіта, проєктування, майбутній викладач, технологічна освіта, підготовка викладача.

SAVCHENKO Larysa Oleksiivna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Methods of Technological Education

Kyryvi Rih State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>

e-mail: larisasavcenko506@gmail.com

SAFIAN Karyna Yuryivna –

Ph.D. of Pedagogic Sciences, Associate Professor

National university of life and environmental sciences of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>

e-mail: kariwka573@gmail.com

KOVALENKO Iryna Volodymyrivna –

Gradient student

Kyryvi Rih State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9214-5255>

e-mail: irenakovalenko9@gmail.com

USE OF PROJECT ACTIVITY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

The article reveals the problem of preparing future teachers for the organization of project activities of pupils/students, the readiness of the teacher to teach pupils/students project activities as a component of his professional and pedagogical work, which allows to ensure competent, professional and creative implementation of it in the educational process of educational institutions. In order to prepare the future teacher for a new type of pedagogical activity, it is necessary to build a training system that is focused on becoming ready to use project activities. A research-experimental program was developed on the use of students' project work and on the basis of this formation of pedagogical knowledge. Stages: I stage. Formation of students' positive attitude towards the implementation of project activities. II stage. Involvement of students in the process of solving creative project problems. III stage. Control by the experimenter over the impact of project work on solving problems on the growth of the level of student activation and the growth of pedagogical knowledge.

Control by the experimenter over the impact of project work on solving problems on the growth of the level of student activation and the growth of pedagogical knowledge. The essence of the project activity is to stimulate the interest of both students and teachers in certain problems, which leads to the possession of a certain amount of knowledge, and through the project technology, which involves the solution of one or a whole set of problems, allows them to be practically applied, going from theory to practice, maintaining their appropriate balance at each stage of training. Project activity in the educational process can be considered as a highly motivated independent, searching and cognitive labor activity, focused on the creation of an educational project, which is carried out under the guidance of a teacher. Project activities, unlike traditional activities, contribute to the development and self-development of students as subjects of culture, creators and designers of their lives. Project activity of students ensures the priority of socially significant knowledge and skills, which most closely corresponds to the paradigm of person-oriented education, because it is these knowledge and skills that allow young people to be successfully realized in professional activities throughout their lives.

Key words: project activity, professional education, design, future teacher, technological education, teacher training.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Український народ вступив в нову еру свого історичного розвитку. Процеси глобалізації світової системи сприяють усуненням старих і трансформацією існуючих інституцій, які були спричинені стрімким розвитком технологій. Це зумовлює потребу в переосмисленні традиційних орієнтирів і цілей навчання. Нині домінантне завдання освіти – підготовка фахівців, адаптованих до умов інформаційного суспільства.

Разом з перспективами вільного розвитку Української держави відкрилися широкі можливості для розвитку освіти, науки, культури та інтеграції їх у світовий простір. Для підготовки майбутнього викладача до нового типу педагогічної діяльності необхідна побудова системи навчання, яка орієнтована на становлення готовності до використання проєктної діяльності. Враховуючи багатоаспектність окресленого питання, постає необхідність визначити

сутність проєктної діяльності студентів, принципи та етапи проєктування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Передумови для розробки проєктної методики створили праці зарубіжних педагогів (Д. Дьюї, У.Х. Кілпатрик, Е. Колінгс, С. Тюберг) і психологів (П.П. Блонський, В.В. Ігнат'єва, Е.Г. Каганова, С.Т. Шацький та ін.).

Проектна діяльність у контексті альтернативних методів навчання розглядається у працях Н. Браташ, Т. Подобедової, В. Радул, Л. Феденко. Дослідженнями О. Коберніка, В. Копилової, Ю. Кулінки, О. Лаврентьєвої, Н. Пахомової, С. Полат, О. Пехота, Л. Савченко, Н. Самойленко, І. Сергєєва, В. Сидоренка, С. Ящука, В. Яковлевої та інших, де установлено, що метод проєктів виступає як важливий компонент системи продуктивної освіти і являє собою нестандартний, нетрадиційний спосіб організації освітніх процесів через активні способи дій (планування, прогнозування, аналіз, синтез),

спрямованих на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу. Водночас, незважаючи на достатню розробленість у працях вчених різних аспектів проблеми формування готовності майбутнього викладача до проєктної діяльності, не приділялось уваги питанням підготовки у процесі вивчення спеціальних дисциплін. Аналіз наукової літератури засвідчив проблему дослідження, нагальність якої зумовлена наявністю суперечності між: соціальним замовленням на підготовку майбутніх викладачів із дослідницьким потенціалом і недостатньо спрямованістю змісту професійного навчання на цей процес.

Мета статті. Вивчення проблеми підготовки майбутніх викладачів до організації проєктної діяльності учнів/студентів, готовність викладача до навчання учнів/студентів проєктної діяльності, як складової його професійно-педагогічної роботи, що дозволяє забезпечити грамотне, професійне та творче впровадження її у навчальний процес закладів освіти.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи дослідження: аналіз, моніторинг, систематизація та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розуміння сутності теорії та практики проєктної діяльності навчання є різним у зарубіжній та вітчизняній літературі. Під проєктно-технологічним методом навчання треба розуміти такий метод навчання, коли студенти набувають знань і вмінь у процесі планування й виконання самостійних технічно-творчих завдань-проєктів. Сучасний етап розвитку школи передбачає застосування в освітній галузі «Технологія» нової системи навчання, проєктно-технологічної, мета якої полягає в розробці й виготовленні навчального творчого проєкту, що передбачає самостійне розроблення та виготовлення учнем виробу від ідеї до її втілення в матеріальний образ. Насамперед, це передбачає наявність суб'єктивної або об'єктивної новизни проєкту, виконаного учнем з певним контролем та консультацією вчителя [9].

Аналізуючи науково-педагогічну літературу з цієї проблеми, стикаємося з тим, що на сьогодні питання організації проєктної роботи учня та вчителя розглянуто недостатньо, тобто необхідне більш розгорнуте та ґрунтовне його висвітлення, насамперед, змісту, мети й етапності проєктування. У своїх працях науковці найчастіше розглядають проєктування як процес створення й виготовлення об'єкта. Ми вважаємо, що проєктування – це науково обґрунтоване (визначене) технічно-творче конструювання нового проєктного об'єкта, за певною системою параметрів або перетворення існуючого прототипу до якісно нового стану [1].

Перевага проєктно-технологічного методу трудового навчання, в порівнянні з попередніми, насамперед, полягає в тому, що учні під час цієї діяльності більш активно залучаються до самостійної, практичної, планової та систематичної роботи, в них виховується прагнення до пошуку шляхів створення нового або більш якісного вдосконалення існуючого виробу (матеріального об'єкта), формується уявлення про його майбутнє застосування; розвиваються моральні та трудові якості учня, мотиви вибору професії. При цьому слід особливу увагу приділяти станові інтересу учнів до цього процесу, згасання інтересу сигналізує вчителю про недоліки в роботі.

Необхідно стежити, щоб учні доводили свої задуми до кінця, особливо на технологічному етапі [3].

Як технічно-творча діяльність, проєктування спрямоване на створення нового (суб'єктивно або об'єктивно) матеріального об'єкта. Виготовляючи виріб, учень розширює та закріплює свої знання з інших навчальних предметів (математики, фізики, креслення, основ підприємницької діяльності та інших); удосконалює набуті вміння й навички у виконанні технологічних, економічних та інших операцій.

Водночас, разом із зазначеними вище, вирішуються й технічно-творчі завдання: визначення функціонального призначення обраної конструкції; розвиток умінь читати креслення; складання ескізів майбутнього виробу; планування технологічного процесу; організація творчої діяльності; формування в учнів технологічної культури.

Успішність проєктування неможлива без таких взаємопов'язаних цілей: соціально-економічна ефективність, соціальна інтегрованість, соціальна активність, соціальна керованість. Але найважливішим чинником виступає правильно визначена й послідовно організаційно спланована робота як учня, так і вчителя. А це, насамперед, правильна логічна послідовність дотримання етапів виконання проєктів.

Проєктування – це особливим чином організоване заняття, яке потребує напруги емоційних та розумових сил, воно сприяє:

- створенню психологічної готовності майбутніх фахівців до роботи у групі;
- забезпеченню природної невимушеної необхідності багаторазового повторення ними вивченого матеріалу;
- тренування студентів у виборі потрібного варіанту вибору найбільш правильного вирішення запропонованого проєкту.

Отже, проєктна діяльність – це конструктивна і продуктивна діяльність особистості, спрямована на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату у процесі цілепокладання, планування і здійснення проєкту [3].

Проєктна діяльність – це спосіб розвитку творчості, самостійності, прагнення до ідеально-перспективного перетворення світу за допомогою креативних дій і операцій у процесі створення конкретного продукту – проєкту ідеального та реального [4].

Дослідниця Н. Матяш під проєктною діяльністю розуміє інтегративний вид діяльності, що синтезує елементи ігрової, пізнавальної, ціннісно-орієнтаційної, пере-творювальної, навчальної, комунікативної і творчої діяльності [2].

Таким чином, «проєктна діяльність» у педагогіці розглядається у двох аспектах: 1) як процес розробки окремими педагогами або колективами вчителів теоретичних моделей – освітніх програм і методик їх реалізації, цілей і конструктивних схем досягнення; 2) як проєктна діяльність студентів – складова навчальної діяльності, підпорядкована певним організаційним засадам [5].

Проєктна діяльність є також інтегративним видом діяльності, який синтезує елементи інших видів діяльності: навчальної, пізнавальної, ігрової тощо.

В основу експерименту була покладена дослідно-експериментальна програма по використанню проєктної роботи при розв'язуванні педагогічних задач як засобу формування творчих здібностей

студентів і на підставі цього формування педагогічних знань. Етапи: *I етап.* Формування в студентів позитивного відношення до виконання проєктної роботи. *II етап.* залучення студентів до процесу рішення творчих проєктних задач. *III етап.* Контроль з боку експериментатора за впливом проєктної роботи на рішення задач на зростання рівня активізації творчих здібностей студентів і зростання педагогічних знань[10].

У дослідно-експериментальній роботі ми виходили з того, що формування і розвиток творчих здібностей студентів на заняттях з курсу педагогічних дисциплін можна було забезпечити шляхом використання в навчальному процесі проєктних творчих задач. Були використані задачі на розвиток асоціативного мислення, на розвиток творчого аналізу, творчої самостійної роботи.

Розглядаючи проєктну діяльність необхідно звернути увагу, що в основу технології його реалізації покладено науково-дослідну роботу студентів, яка вибудовується на засадах співтворчості студентів та викладачів. Зрозуміло, що студенти перших курсів (а точніше I – III) ще не спроможні повністю включитися до науково-дослідної роботи внаслідок недостатньої професійної, наукової підготовки. Але, на нашу думку, все ж доцільно залучати їх до пошуково-дослідницької роботи, оскільки репродуктивна самостійна робота не може бути достатньо ефективною під час формування самостійності як професійної якості особистості.

Методика впровадження у навчальний процес проєктної діяльності складається з чотирьох етапів.

I. Ознайомчо-орієнтаційний. Проєкти для студентів I курсу, під час вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності». На цьому етапі студенти виконують такі завдання: знайомляться з наявною в університетській бібліотеці літературою з курсу, вивчають методику пошуку літературних джерел, складають список необхідних інформаційних джерел до теми індивідуальних завдань, опрацьовують та аналізують філософські, психологічні, педагогічні словники, підручники, довідники щоб дати визначення поняттям. Приклади тем індивідуальних проєктів: «Учитель української національної школи», «Методика підготовки студента до лекції, семінарського і практичного заняття», «Формування у студентів дослідницьких умінь», «Вимоги до педагогічного спілкування», «Методика пошуку літературних джерел», «Імідж сучасного вчителя технології», «Працевдатність та умови її збереження», «Невербальні засоби впливу вчителя», «Права та обов'язки студента», «Майбутній вчитель як дослідник педагогічних явищ та процесів», «Вимоги до особистості вчителя», «Ідеальний учитель: хто він?». Орієнтованим захистом проєкту може бути презентація.

II. Операційно-продуктивний. Завдання середньої важкості для студентів II курсу з дисципліни «Загальна педагогіка та історія педагогіки». На цьому етапі студенти виконують такі завдання: визначають завдання, об'єкт, мету проєктів, визначають типи проєктів, планують структуру проєкту за видом діяльності, виконують дослідницькі завдання з дисципліни, проведення опитування серед однокурсників, виконують індивідуальні завдання, досліджують порядок оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел, проводять анкетування серед студентів, створюють проєкти та їх захищають. Перелік можливих тем для проєктування:

«Роль виховання в житті суспільства», «Активність особистості у власному розвитку, вихованні, формуванні», «Значення педагогічної професії в розвитку суспільства», «Творчий пошук вчителя (про вчителів-новаторів)», «Професійне самовиховання майбутнього вчителя», «Методи навчання в зарубіжній теорії і практиці», «Розкриті проблеми сучасної дидактики», «Навчальна гра як вид діяльності для формування творчої особистості», «Я.А. Коменський як засновник класно-урочної системи навчання», «Контроль як засіб управління навчально-виховним процесом», «Проблема природовідповідного виховання у поглядах Я. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, А. Дістервега: порівняльний аналіз», «Дж. Локк як прихильник ідеї станової детермінації системи освіти. Педагогічні ідеї Дж. Локка та сучасна англійська школа», «Й.Ф. Герbart як один із фундаторів формальної освіти на європейських теренах», «Ідея цілісного виховання Р. Штайнера», «Природа як засіб виховання у творчій спадщині В. Сухомлинського», «Роль та місце вчителя в суспільстві Стародавнього Риму», «Освітньо-педагогічна діяльність Ф. Прокоповича».

III. Продуктивний. Завдання підвищеної важкості для студентів III курсу за напрямками підготовки, вибірково дисципліна «Основи наукових досліджень». На цьому етапі студенти виконують такі завдання: знаходження в наукових виданнях приклади протиріч, неповноти, помилок, ознайомлення зі структурою вступу за авторефератом, дослідження вимог до формулювання гіпотез дослідження, визначення основних структурних елементів вступу відповідно до заданої теми, складання вступу за темою, освоєти методику обробки результатів порівняльного педагогічного експерименту за допомогою статистичних характеристик параметричних результатів дослідження, освоєти методику аналізу і вибору навчальної літератури, складання кросвордів та тестів з тем, розробка опитувальників, анкет для отримання емпіричних даних, проведення міні-маркетингових досліджень стосовно теми проєктів. Темі орієнтованих проєктів: «Аналіз сайтів університетів України», «Міжнародні навчальні проєкти», «Моніторинг якості освіти закладів України», «Імідж закладу освіти», «Основні форми впровадження результатів наукових досліджень», «Віртуальна екскурсія до нашого факультету».

IV. Рефлексійно-аналітичний. Проєкти для студентів IV курсу. На цьому етапі студенти виконують такі завдання: дослідити та проаналізувати як можна стимулювати потребу в самовихованні й самоосвіті майбутніх педагогів; описати найбільш типову ситуацію, що виникає в процесі спілкування з дітьми; проаналізувати причини, умови й шляхи вирішення складних педогогічних ситуацій; охарактеризувати функції спілкування в класному колективі, проаналізувати стиль спілкування педагогів і учнів, його вплив на емоційний клімат у колективі. Для проєктів можна запропонувати такі теми: «Труднощі, які зустрічаються у перебудові відносин в системі учитель – учень», «Педагогічний професіоналізм і його комплексна характеристика», «Аналіз і оцінка рівня своєї професійної підготовки», «Професійні якості, властиві особистості сучасного вчителя», «Мас-медіа: деструктивні впливи, маніпулятивні технології.», «Різні підходи у визначенні змісту поняття «національна свідомість

майбутніх учителів», «Формування творчого мислення учнів», «Професійна відповідальність вчителя як основа його духовності». Протягом вивчення дисципліни «Основи проєктної діяльності у профільній школі» (V курс) здійснювався постійний контроль над рівнем якості знань студентів. Проводилися різноманітні проєкти, а саме: «Шкільне кафе», «Технологічна освіта: проблеми та перспективи», «Народні промисли», «Битва дизайнерів інтер'єру», «Художній образ українського народного одягу в колекціях відомих світових модельєрів», «Друге життя старих речей», «Сегментація ринку з легкої промисловості/дизайну одягу» та інші.

На етапі формування експерименту в експериментальній групі ми впровадили методику проєктного навчання студентів, а контрольна група продовжувала навчатися за традиційною методикою. Після проведення експерименту проведено контрольну діагностику. Ефективність застосування методики показано у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати впровадження проєктної діяльності у навчальний процес

Критерії і рівні	Контрольна група (30 чол.)		Експериментальна група (30 чол.)	
	Кіл-ть уч.	%	Кіл-ть уч.	%
1. Критерій «Потреба у творчій діяльності у проєктній діяльності»				
Високий рівень	4	13,3	9	29,9
Середній рівень	17	56,8	16	53,5
Низький рівень	9	29,9	5	16,6
2. Критерій «Продуктивність творчих ідей»				
Високий рівень	4	13,3	8	26,6
Середній рівень	18	60	18	60
Низький рівень	8	26,6	4	13,4
3. Критерій «Рівень креативності у проєктній діяльності»				
Високий рівень	3	10,1	8	26,6
Середній рівень	18	60	18	60
Низький рівень	9	29,9	4	13,4

Проаналізувавши результати педагогічного експерименту за критерієм «Потреба у проєктній діяльності», ми дійшли висновку, що: кількість студентів із високим рівнем розвитку творчих здібностей в експериментальній групі збільшився до 29,9%, а в контрольній зменшився до 13,3%. Кількість студентів, що мали середній рівень в експериментальній групі збільшилась до 53,5%, а в контрольній залишився незмінним; кількість студентів з низьким рівнем в експериментальному знизився до 16,6%, а в контрольній групі збільшився до 29,9%.

Завдання, що пропонуються для проєктної роботи, повинні викликати інтерес студентів. Він досягається новизною запропонованих задач, незвичайністю їх змісту, розкриттям перед студентами практичного значення. Проєктну діяльність необхідно планомерно і систематично включати в навчальний процес.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Сутність проєктної діяльності – стимулювання інтересу як в студентів, так і у викладачів до певних проблем, що зумовлює володіння визначеною сумою знань, та через проєктну технологію, що передбачає розв'язання однієї або цілої проблем, дозволяє практично їх застосувати, ідучи від

теорії до практики, дотримуючись відповідного їх балансу на кожному етапі навчання. Проєктна діяльність, на відміну від традиційної, сприяє розвитку й саморозвитку студентів як суб'єктів культури, творців і проєктувальників свого життя. Проєктна діяльність студентів забезпечує пріоритет соціально-значимих знань і умінь, що найбільше відповідає парадигмі особистісно-орієнтованої освіти, тому що саме ці знання і вміння дозволяють молоді упродовж життя успішно реалізуватися у професійній діяльності. Проєктну діяльність у навчальному процесі можна розглядати як високо мотивовану самостійну, пошукову та пізнавально-трудова діяльність, орієнтовану на створення навчального проєкту, що виконується під керівництвом педагога.

Подальшу роботу вбачаємо у розробці моніторингу якості використання проєктної діяльності у закладах освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Єрмаков І. Г. Метод проєктів у контексті життєвих результатів діяльності учнів. Проєктна діяльність у ліцеї: компетентнісний потенціал, теорія і практика: наук.-метод. посібник / за ред. І. Єрмакова, С. Шевцової та ін. Київ : Департамент, 2008. 520 с.
2. Матяш Н. Інноваційні педагогічні технології. URL: <https://books.google.com.ua/books/about/>
3. Кoberник О.М., Яшук С.М. Методика організації проєктно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання: Навчально-методичний посібник. Умань, 2001. 82 с.
4. Проєктно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика: Монографія / За заг.ред. О.М. Кoberника. Київ: Наук. світ, 2003. 172 с.
5. Савченко Л.О. Застосування проєктної діяльності в практиці вищої педагогічної школи. Проєктна діяльність у технологічній освіті: монографія / В. С. Пекельна, Л. О. Савченко та ін. Кривий Ріг: СПД Залозний В.В., 2012. С. 30-48.
6. Сідоренко В., Калігасва О. Політехнічна освіта: сучасне бачення проблеми. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2005. №2. С. 4-7.
7. Терещук А., Вдовиченко А. Навчання учнів основних етапів проєктно-технологічної діяльності. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. №4. С. 10-13.
8. Цимбалару А. Організація проєктної діяльності сучасного вчителя. *Початкова освіта*. 2008. № 32. С.16-31.
9. Яковлева В.А. Підготовка майбутніх педагогів до проєктної діяльності як засіб формування компетентного вчителя трудового навчання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип.54: зб.наук.праць. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. С.238-243.
10. Savchenko L. Functional role of monitoring in assessing the quality of future handicraft teacher training. *Science and education*. 2018. Issue 2. 186-192. Odessa. Submitted of January, 26 2018 DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-25>.

REFERENCES

1. Ermakov, I. G. (2008). The project method in the context of students' life results [Project activity in the lyceum: competence potential, theory and practice: science and method. manual] edited by I Ermakova, S. Shevtsova and others. K.: Department, 520 p. [in Ukrainian]
2. Matyash, N. Innovative pedagogical technologies. URL: <https://books.google.com.ua/books/about/> [in Ukrainian]
3. Kobernyk, O.M., Yashchuk, S.M. (2001). Methods of organizing project-technological activities in labor training classes: Educational and methodological manual. Uman. 82 p. [in Ukrainian]
4. Project-technological activity of students in the lessons of labor training: theory and methodology: Monograph (2003)

[Under general editorship. OHM. Kobernik K.]: Science. World.172 p. [in Ukrainian]

5. Savchenko, L.O. (2012). The application of project activity in the practice of a higher pedagogical school [Project activity in technological education: a monograph / V. S. Pekelna, L. O. Savchenko and others. Kryvyi Rih: SPD Zalozny V.V.], P. 30-48. [in Ukrainian]

6. Sidorenko, V., Kaligayeva, O. (2005). Polytechnic education: a modern vision of the problem [Labor training in educational institutions]. No. 2. P. 4-7. [in Ukrainian]

7. Tereshchuk, A., Vdovichenko, A. (2004). Teaching students the main stages of project-technological activity [Labor training in educational institutions]. No. 4. P. 10-13. [in Ukrainian]

8. Tsimbalaru, A. (2008). Organization of the project activity of a modern teacher [Primary education]. No. 32. P. 16-31. [in Ukrainian]

9. Yakovleva, V.A. (2016). Preparation of future teachers for project activities as a means of forming a competent teacher of labor training [Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanova. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects. Issue 54: collection of scientific papers]. Kyiv: Department of the NPU named after M.P. Drahomanova, P.238-243. [in Ukrainian]

10. Savchenko, L. (2018). Functional role of monitoring in assessing the quality of future handicraft teacher training [Science and education]. Issue 2. 186-192. Odesa. Submitted on January, 26 2018 DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-25>. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

САВЧЕНКО Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки

та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: професійна педагогіка, якість освіти, моніторинг та модернізація освіти.

САФ'ЯН Карина Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: професійна педагогіка, якість освіти, моніторинг та модернізація освіти.

КОВАЛЕНКО Ірина Володимирівна – аспірант кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SAVCHENKO Larysa Oleksiivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Technological Education Methodology of Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: professional pedagogy, quality of education, monitoring and modernization of education.

SAFIAN Karyna Yuryivna – Ph.D. of Pedagogic Sciences, Associate Professor National university of life and environmental sciences of Ukraine

Scientific interests: professional pedagogy, quality of education, monitoring and modernization of education.

KOVALENKO Iryna Volodymyrivna – Gradient student Kryvyi Rih State Pedagogical University Kryvyi Rih.

Scientific interests: professional pedagogy, quality of education, monitoring and modernization of education, financial literacy.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 378.147(477)

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-58-63

САВЧЕНКО Наталія Сергіївна –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти,
Центральноукраїнського державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0420-3289>
e-mail: nataliy040570@gmail.com

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ З СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВЦІВ

У статті проаналізовано загальноприйняті періодизації розвитку історико-педагогічного процесу підготовки педагогічних кадрів у період з середини ХХ століття до початку ХХІ століття у дослідженнях вітчизняних науковців.

Динаміка розвитку теорії та практики освіти простежується за допомогою низки періодизацій, що представлені в історії педагогіки у великій кількості варіантів.

Як свідчить вивчення наукових джерел, у сучасних історико-педагогічних дослідженнях, присвячених розвитку різних педагогічних феноменів, як правило, відзначають певні етапи, здебільше пов'язані із політичними та соціально-економічними реформами в суспільстві.

Провідним критерієм для створення першої із загальноприйнятих періодизацій розвитку історико-педагогічного процесу стала оцінка розвитку педагогіки СРСР крізь призму особливостей соціально-політичного життя українського народу і країни. Початок та кінець того чи іншого періодів у традиційній періодизації збігаються з історичними датами переломних для української держави подій. Основним недоліком такої періодизації є розгляд історико-педагогічного процесу не як специфічного явища із суто психолого-педагогічними закономірностями, а процесом, пов'язаним безпосередньо з п'ятирічними планами, рішеннями партійних з'їздів та постанов. Через те, побудована на таких засадах періодизація розвитку історії педагогіки як науки не може бути далекосяжним підґрунтям для розгортання такого роду наукових досліджень.

В останні двадцять років істотно переглянуте, уточнене й доповнене трактування процесу розвитку вітчизняної педагогіки ХХ століття. Такий результат став можливий завдяки серйозній і продуктивній дослідницькій роботі, що була проведена вітчизняними вченими за останні десятиліття. При обґрунтуванні періодизації ними було враховано низку критеріїв, а саме: динаміку розвитку педагогічної думки; характер освітніх реформ; роль і місце вчителів у суспільстві; спектр напрямів діяльності складових освіти, зокрема вивчення і популяризація перспективного педагогічного досвіду, підготовка педагогів до нововведень, їх реалізації в умовах освітніх реформ; використання новацій у навчанні та вихованні.

У процесі наукового пошуку встановлено, що на розвиток професійного статусу педагога в історії вітчизняних середніх навчально-виховних закладів мала вирішальний вплив низка чинників: соціально-політичні умови життя в країні; урядова політика в